

Onderwerp Informatienota Wet inburgering 2021 en beantwoording moties statushouders	
Nummer	2020/71992
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	3.1 Werk
Afdeling	WI
Auteur	Hofman, D.D.
Telefoonnummer	023-5115594
Email	dhofman@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>De nieuwe Wet inburgering treedt naar verwachting 1 juli 2021 in werking. Met deze wet krijgen gemeenten de regie op de uitvoering van het inburgeringsproces van alle inburgeringsplichtigen. De gemeente krijgt een centrale rol in de intake, begeleiding en advisering van inburgeringsplichtigen en het organiseren van drie leerroutes in het nieuwe inburgeringsaanbod. Ook krijgt de gemeente de taak om statushouders de eerste zes maanden financieel te ontzorgen.</p> <p>Gemeenten in de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond werken in de voorbereiding op de nieuwe wet met elkaar samen. Deze nota informeert u over de hoofdlijnen van de nieuwe wet, wie de inburgeringsplichtigen zijn en welke wettelijke taken de gemeente dient uit te voeren. U wordt daarnaast meegenomen in proces voor van voorbereiding en de planning in aanloop naar de nieuwe wet.</p> <p>Met deze informatienota worden ook de volgende moties afgedaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Motie 'Kwaliteitskeurmerk Taal- en inburgeringscursussen' (2019/961319) 2. Motie 'Werken is de sleutel tot integratie' (2019/961363) 3. Motie 'Je bent nooit te oud om te leren, toch?' (2019/961331) 4. Motie 'Om mee te kunnen doen, moet je wel gezond zijn' (2019/961325).
Behandellootstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Samenleving.
Relevante eerdere besluiten	<p>- Toezegging kaderstellend document implementatie inburgering (2019/810603) in commissie samenleving, 26 september 2019.</p> <p>- Voortgangsrapportage sociaal programma statushouders 1 januari 2018 – 1 april 2019 (2019/372767) in de commissie samenleving, 26 september 2019.</p>

Besluit College
d.d. 31 maart 2020

1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast.
de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Aanleiding nieuwe wet

Minister Koolmees heeft in juli 2018 aangekondigd dat er een nieuwe Wet inburgering komt¹. De reden hiervoor is dat het huidige inburgeringsstelsel te ingewikkeld en niet effectief is². De samenhang tussen inburgering en meedoen – in de samenleving en op de arbeidsmarkt – ontbreekt. Zelfstandig een weg vinden in het inburgeringsstelsel blijkt voor een grote groep inburgeringsplichtigen niet realistisch, zij zijn onvoldoende in staat om zelfstandig een inburgeringscursus- en instelling te kiezen die het beste past bij hun capaciteiten en leervermogen. Bovendien prikkelt het huidige stelsel niet om op het hoogste niveau de Nederlandse taal te leren.

Gemeente krijgt regie op inburgering

De nieuwe Wet inburgering treedt naar verwachting 1 juli 2021 in werking³. Met de nieuwe wet inburgering krijgt de gemeente regie op de uitvoering van het nieuwe inburgeringsstelsel. De gemeente dient voor elke inburgeringsplichtige een brede intake af te nemen en een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) op te stellen. Daarnaast dienen zij de groep asielstatushouders gedurende de eerste zes maanden financieel te ontzorgen. De gemeente wordt verantwoordelijk om drie leerroutes aan te bieden en in te kopen. Dit zijn drie duale trajecten waarin het leren van de taal gecombineerd wordt met werk (B1-route), voorbereiding op een opleiding (onderwijsroute) of een vorm van participatie gericht op zelfredzaamheid (Z-route). Daarnaast krijgt de gemeente een belangrijke rol om zicht en invloed op de kwaliteit van deze leerroutes te houden.

Regionale samenwerking

In de voorbereiding op de implementatie van de nieuwe wet trekt Haarlem gezamenlijk op met de gemeenten in arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond. Het Rijk heeft aangegeven dat regionale samenwerking voor de hand ligt. De verwachting is dat de instroom van inburgeringsplichtigen de komende jaren geringer van omvang is en dat gemeenten beter kunnen samenwerken om het gewenste aanbod te kunnen doen. We bereiden ons voor op basis van de informatie die bekend is: wat betekenen de geschetste wettelijke kaders en hoe wil de gemeente invulling geven aan de lokale beleidsruimte.

Besluitvorming nieuwe Wet inburgering

Recent (23 maart 2020) is bekend gemaakt dat de invoeringsdatum uitgesteld wordt tot 1 juli 2021. Aanvankelijk zou de nieuwe wet op 1 januari 2021 ingaan, maar er blijkt meer tijd om de invoering van de nieuwe wet goed voor te te kunnen bereiden.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/02/kamerbrief-hoofdpijnen-verandering-gave-inburgering>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/27/evaluatie-van-de-wet-inburgering-2013>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/23/kamerbrief-inwerking-treding-wet-inburgering-naar-1-juli-2021>

De hoofdlijnen van de wet zijn geschetst, maar er bestaat ook nog veel onduidelijkheid:

- Beschikbaarheid financiële middelen; het is op dit moment niet duidelijk welke financiële middelen de gemeente krijgt om trajecten te kunnen inkopen en welke middelen we krijgen om alle (nieuwe) gemeentelijke taken ook uit te kunnen voeren.
- Parlementaire behandeling van de wet; de verwachting is dat de wet na het meireces 2020 ingediend wordt bij de Tweede Kamer. Hetgeen betekent dat er nog wijzigingen kunnen worden aangebracht in de wetstekst. De integrale financiële besluitvorming wordt in het wetsvoorstel meegenomen.
- Uitwerking van de lagere wet- en regelgeving; de lagere regelgeving wordt waarschijnlijk voor het zomerreces in consultatie gebracht.⁴

De nota is geschreven op basis van de beschikbare informatie vanuit het ministerie tot en met maart 2020 en onder voorbehoud van wijzigingen in inhoud en proces. Deze nota informeert u over de hoofdlijnen van de nieuwe wet, wie de inburgeringsplichtigen zijn en welke wettelijke taken de gemeente per juli 2021 dient uit te voeren. Vervolgens wordt u meegenomen in het verdere proces van voorbereiding en de planning in aanloop naar de nieuwe wet. Met deze informatienota worden ook een viertal moties afgedaan en de resultaten Toezicht Sociaal Domein met u gedeeld.

2. Kernboodschap

Hoofdlijnen nieuwe Wet inburgering

Uitgangspunt van de nieuwe wet is dat alle inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst via betaald werk⁵. Inburgering draagt bij aan het zo snel mogelijk integreren en participeren in de samenleving. In het nieuwe stelsel gaan het leren van de taal en participatie hand in hand. Ook worden er geen ontheffingen van de inburgeringsplicht meer gegeven en gaat de taaleis omhoog van A2- naar B1⁶-niveau. Inburgering wordt gepositioneerd als onderdeel van het sociaal domein.

Gemeente verantwoordelijk voor alle inburgeringsplichtigen

De gemeente wordt met invoering van de nieuwe inburgeringswet voor een grotere groep verantwoordelijk. Op dit moment ondersteunt de gemeente vooral de groep statushouders naast hun eigen inburgeringstraject met maatschappelijke begeleiding, ondersteuning naar werk, onderwijs of participatie. Deze groep is vaak in eerste instantie bijstandsafhankelijk. Voor de overige inburgeringsplichtigen bieden we op dit moment alleen een specifiek onderdeel van de inburgering

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/23/kamerbrief-inwerkingtreding-wet-inburgering-naar-1-juli-2021>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/02/kamerbrief-hoofdlijnen-veranderopgave-inburgering>

⁶ Taalniveau B1 kan vergeleken worden met het taalniveau van leerling einde vmbo en mbo1-2-3.

aan. Voor een uitgebreide beschrijving van de doelgroep onder de nieuwe wet, de omvang in deze regio en verschillen in aanbodplicht zie *bijlage 1 Wettelijk kader Wet inburgering 2021*.

Gemeentelijke taken per juli 2021

1. Brede intake en Plan Inburgering en Participatie (PIP)

De regierol van de gemeente start bij de afname van de brede intake. De gemeente is verantwoordelijk om voor elke inburgeringsplichtige deze intake af te nemen. De intake geeft op individueel niveau inzicht in de startpositie en ontwikkelmogelijkheden van de inburgeringsplichtige op het gebied van inburgering en participatie, op meerdere leefgebieden. De brede intake resulteert in een Plan Inburgering en Participatie (PIP). De gemeente voert de regie op de totstandkoming en de uitvoering van het PIP. Het PIP is een persoonlijk plan voor het leren van de taal in combinatie met werk, vrijwilligerswerk, studie of stage.

2. Financieel ontzorgen van statushouders

De gemeente is verplicht de groep statushouders de eerste zes maanden financieel te ontzorgen. Doel van ontzorgen is om de focus in het begin bij het leren van de taal en participatie te leggen. Dit betekent dat de gemeente de vaste lasten (huur, gas, water, licht en de zorgverzekering) gedurende een periode van zes maanden inhoudt op de bijstandsuitkering. De wijze en duur van ontzorging wordt opgenomen in het PIP. In deze periode wordt ook geleerd om financieel zelfredzaam te zijn; de invulling van begeleiding naar financiële zelfredzaamheid kan de gemeente zelf invullen.

3. Het aanbieden en inkopen van drie leerroutes

Het doel is dat elke inburgeraar op het hoogst mogelijke taalniveau inburgert. De gemeente dient 3 duale leerroutes aan te bieden.

1. **B1-route** heeft tot doel om de grootste groep inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk, maar in ieder geval binnen de termijn van drie jaar, taalniveau B1 te laten behalen en daarmee hun perspectief op de arbeidsmarkt te vergroten. Het is van belang dat in deze leerroute het leren van taal gecombineerd wordt met werk of participatie.
2. **Onderwijsroute** is gericht om inburgeraars tot 28 jaar via een 1,5 jaar durende taalschakeltraject voor te bereiden op instroom in het Nederlands beroep- of wetenschappelijke onderwijs. Daarnaast leidt deze leerroute ook tot het behalen van taalniveau op B1-niveau.
3. **Zelfredzaamheidsroute (Z-route)** voor inburgeringsplichtigen voor wie de onderwijs- of B1-route niet haalbaar is, komt er een intensieve leerroute die je voldoende handvatten geeft om je in Nederland zelfstandig te redden (tenminste taalniveau A1). Het is gericht op de groep die bijvoorbeeld in eigen taal analfabeet is of een beperkt leervermogen heeft. Deze groep wordt onder huidige wet ontheven van de inburgering. Zie *bijlage 1* voor de pilot Z-route die Haarlem nu al doet.

4. Overige inburgeringsonderdelen

Naast nieuwe taken zijn er ook bestaande taken waar de gemeente ook onder nieuwe Wet inburgering verantwoordelijk voor blijft. Het gaat om de maatschappelijke begeleiding voor statushouders en de inburgeringsonderdelen Participatieverklaringstraject en de Module Arbeidsmarkt en Participatie voor alle inburgeringsplichtigen (zie *bijlage 1* voor beschrijving van deze onderdelen).

3. Consequenties

Vorbereiding op nieuwe Wet inburgering

In de voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering is een regionale ambtelijke projectgroep actief⁷, bestaande uit vertegenwoordigers van alle gemeenten uit de regio Zuid-Kennemerland en IJmond. Vanaf september 2019 zijn themagroepen van start gegaan om de geschetste kaders per thema's beleidsmatig uit te diepen. Gemeenten dienen de drie leerroutes inclusief participatieverklaringstrajecten (PVT) en module arbeidsmarkt en participatie (MAP) aan te bieden en in te kopen. Naast de wettelijk aanbodplicht bestaat op onderdelen gemeentelijke beleidsvrijheid, zoals de vorm en invulling van brede intake, begeleiding richting financiële zelfredzaamheid, de invulling van de drie leerroutes en de lokale ruimte voor maatwerk in de uitvoering van maatschappelijke begeleiding, Participatieverklaringstrajecten en de Module Arbeidsmarkt en Participatie. De komende tijd onderzoeken wij hoe we de onderdelen verder willen invullen en op welk niveau in de regio samengewerkt wordt. Het Bestuurlijk Overleg Arbeidsmarktregio is het gremium voor bestuurlijke besluitvorming omtrent regionale samenwerking op inburgering. De portefeuillehouders inburgering zijn hierin vertegenwoordigd of anders gemandateerd.

De wijze van samenwerking en vorm van inkoop ligt nog open

In januari en februari 2020 is een regionale marktconsultatie gedaan. Doel van de marktconsultatie was om gezamenlijk met taalaanbieders, re-integratiepartijen, maatschappelijke partners en betrokken vrijwilligers te verkennen op welke wijze de gemeentelijke taken het beste ingericht kunnen worden. In dit proces is vanzelfsprekend ook met (ex)inburgeraars (zowel statushouders als gezinsmigranten) zelf gesproken, om van de mensen die zelf inburgeren te horen wat goed is en wat beter kan.

De regionale projectgroep is bezig met het bepalen van de verwervingsstrategie en daarmee ook op welke wijze in de regio samen te werken op uitwerking en implementatie van de nieuwe wet. De mate waarin en op welke onderdelen wordt samengewerkt wordt ook onderzocht. Dit betekent niet per definitie dat alle onderdelen van de nieuwe wet ook daadwerkelijk regionaal ingericht gaan

⁷ Regionale projectgroep inburgering bestaande uit beleidsadviseurs, inkoopadviseur en contractmanagers. Elke arbeidsmarktregio wordt ondersteund door een regiocoördinator inburgering van Divosa.

<https://www.divosa.nl/onderwerpen/veranderopgave-inburgering>

worden. De vorm van inkoop (overheidsopdracht, subsidie of open house) ligt op dit moment nog open.

Lagere wet- en regelgeving wordt nog uitgewerkt

De uitwerking van de lagere wet- en regelgeving (Algemene Maatregel van Bestuur) wordt voor het zomerreces 2020 in consultatie gebracht. In een AMvB worden regels van een wet verder uitgewerkt. Deze uitwerking moet meegenomen worden in het verdere implementatie- en inkoopproces. De AMvB geeft informatie ten aanzien van de ruimte voor lokale beleidsvrijheid. Deze informatie is nodig om een gemeentelijk beleidskader op te stellen en het inkoopproces te starten. In deze uitwerking staan onder andere nadere regels over de vorm van maatschappelijke begeleiding, de ruimte voor de invulling van de brede intake, de termijnen, de invoering van prestatiebekostiging en de ontwikkeling van de leerroutes en het switchen ertussen.

Het financieel kader nog onduidelijk

Het is op dit moment niet duidelijk welke financiële middelen de gemeente krijgt om trajecten te kunnen inkopen en welke middelen we krijgen om alle taken uit te voeren. Duidelijkheid over de budgetten worden na het meireces 2020 verwacht. De hoogte van de financiële middelen kunnen de keuzes van de gemeente beïnvloeden. Daarom is het noodzakelijk om goed aan te sluiten bij wat er lokaal al is, maar ook te kijken waar regionale samenwerking mogelijk is gezien volume en diversiteit van het aanbod. Om per juli 2021 de taken van de nieuwe wet inburgering te kunnen uitvoeren dient er rekening gehouden te worden met implementatiekosten, zoals het opleiden van medewerkers (deskundigheidsbevordering), inrichten van communicatie, ICT-kosten en overige aanloopkosten. De gemeente krijgt onder de nieuwe wet de taak om zicht en invloed op de kwaliteit van de leerroutes te houden. Dit wordt meegenomen in het inkoopproces in het programma van eisen. Daarnaast moeten we zorgen dat onze eigen klantvolgsystemen toegerust zijn om de inburgeringsplichtigen goed te kunnen monitoren.

Parlementaire behandeling

De verwachting is dat de wettekst voor het zomerreces 2020 wordt ingediend bij de Tweede Kamer. Dit betekent dat er nog wijzigingen kunnen worden aangebracht in de wettekst. De wet moet uiterlijk 1 april 2021 gepubliceerd worden om per 1 juli 2021 inwerking te kunnen treden.

4. Vervolg

Planning gemeente Haarlem

Hoewel afgelopen maanden stappen zijn gezet in de voorbereiding op de nieuwe wet, blijven we als gemeente afhankelijk van duidelijkheid van het ministerie. Duidelijkheid over financiële middelen en de ruimte voor gemeentelijke beleidsvrijheid zijn van invloed op de lokale keuzes die worden gemaakt. Ondanks uitstel van de wet naar 1 juli 2021 gaan wij door met de voorbereidingen op de uitvoering van de nieuwe wet. Zeker als een onderdeel aanbesteed dient te worden en er ook

regionale afstemming moet plaatsvinden, kost dit tijd. Om tot een gedragen en weloverwogen beleidskader en aanbod te komen wil het college u graag actief betrekken en informeren.

De planning voor Haarlem is als volgt, onder voorbehoud van wijzigingen op landelijk niveau:

Wat	Wanneer
Regionale marktconsultatie	Januari – februari 2020
Verwervingsstrategie bepalen	Maart – mei 2020
Gemeentelijk beleidskader Wet inburgering 2021 (via de Samenleving door naar Raad)	Q4 2020
Start verwerving	Januari 2021
Verordening Wet inburgering 2021 (via de Samenleving door naar Raad)	Q2 2021
Inwerkingtreding nieuwe wet	1 juli 2021

Planning ministerie SZW

Wat	Wanneer
Indiening wetsvoorstel Tweede Kamer inclusief helderheid financiële kaders	Na het meireces 2020 (12 mei 2020)
Uitwerking lagere wet- en regelgeving	Voor zomerreces 2020 (3 juli 2020)
Publicatie Wet inburgering	April 2021
Beoogde inwerkingtreding nieuwe wet	1 juli 2021

5. Beantwoording moties en mondelinge toezegging Toezicht Sociaal Domein

Met deze informatienota worden de onderstaande vier moties afgedaan. Ook wordt u in deze nota geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek dat Toezicht Sociaal Domein in 2018-2019 deed naar integraal beleid op het gebied van integratie en participatie van statushouders. Dit is u eerder mondeling toegezegd.

1. Motie 'Kwaliteitskeurmerk Taal- en inburgeringscursussen (2019/961319)

In deze motie wordt het college verzocht om in navolging van steden als Amsterdam een kwaliteitskeurmerk voor taal- en inburgeringstrajecten in te voeren om de kwaliteit van de cursussen omhoog te krijgen, het aanbod beter beschikbaar te maken en de gemeente iedere inburgeraar kan adviseren over passende taalcursussen en inburgeringstrajecten.

Invoeren kwaliteitskeurmerk

Het college gaat een kwaliteitskeurmerk voor taal-en inburgeringstrajecten invoeren. Het college doet dit conform de Amsterdamse werkwijze door met zes taalscholen in Haarlem een taalconvenant af te sluiten.

Convenant kwaliteit Taal en Inburgering

De gemeente Amsterdam heeft een convenant afgesloten met taalaanbieders in de gemeente. Doel van dit convenant is het verbeteren van het inburgeringsonderwijs, gericht te kunnen adviseren bij het maken van een keuze en beter te kunnen monitoren. Het convenant is een tussenoplossing voor inburgeringsplichtigen die onder het huidige inburgeringsstelsel vallen. Het opstellen van een taalconvenant is niet alleen van belang voor de tussenliggende periode, maar ook omdat:

- De gemeente onder de nieuwe wet een belangrijke rol heeft om toezicht te houden op de kwaliteit van het cursusaanbod.
- De huidige groep inburgeraars onder de huidige wet blijven inburgeren.
- De groep gezinsmigranten onder de nieuwe wet ook keuzevrijheid houden voor wat betreft het cursusaanbod.

Inhoud convenant Amsterdam

In het convenant zijn kwaliteitscriteria opgenomen waar de deelnemende taalschool zich aan committeert. Criteria zijn o.a.: klant staat centraal, kwalitatief goed aanbod, relevantie informatie delen met gemeente en transparant in informatievoorziening richting cursisten. De gemeente controleert via onaangekondigde lesbezoeken door inzet van kwaliteitscontroleurs en door onderzoek te doen naar ervaringen van cursisten. Wanneer verbetering op onderdelen nodig is, acteren de aanbieders actief door dienstverlening te verbeteren. De gemeente heeft de mogelijkheid om taalscholen van verdere deelname uit te sluiten wanneer zij de vereiste kwaliteit niet kunnen bieden.

Convenant in Haarlem

In Haarlem zijn vijf taalscholen met een Blik op Werk keurmerk en twee taalscholen zijn aspirant-lid. De inschatting is dat vijf taalscholen ook op dit moment taallessen geven. Het college heeft al deze taalscholen benaderd om deel te nemen aan het taalconvenant. Zij staan hier positief tegenover. Het college gaat een convenant opstellen en maakt hierbij gebruik van het convenant zoals dit opgesteld is door Amsterdam. Ook maakt het college gebruik van de mogelijkheid van de kwaliteitscontroleurs van de gemeente Amsterdam. Zij hebben ervaring met de taalscholen en hebben expertise op NT2 onderwijs. De kosten voor de uitvoering van het convenant worden begroot op circa € 30.000 voor inzet kwaliteitscontroleurs voor zes taalscholen voor een periode van 1,5 jaar. Dekking van de kosten komen uit de extra en 'ondertussen' gelden vanuit het Rijk om in te zetten voor de ondersteuning van de huidige groep inburgeraars.

2. *Motie 'Werken is de sleutel tot integratie' (2019/961363)*

In deze motie wordt het college verzocht om de samenwerking aan te gaan met lokale en regionale werkgevers om een match te maken met werk behoevende statushouders en statushouders ook actief te begeleiden naar werk tijdens de inburgeringsfase.

Samenwerking werkgevers en re-integratietrajecten naast de inburgering

Het college handelt al een paar jaar in de geest van deze motie. De resultaten van het project 'Aan de slag' laten zien dat zowel bij de taalstages als de plaatsingen naar betaald werk gebruik wordt gemaakt van lokale en regionale werkgevers. Van alle statushouders in traject 'Aan de slag' volgen 288 personen parallel aan dit traject hun reguliere inburgeringslessen. In *bijlage 2* vindt u een uitgebreide beschrijving van het project en toelichting op bijbehorende resultaten.

'Aan de slag'

Voor de periode 1 januari 2018 tot 1 januari 2020 is subsidie verstrekt aan 'Aan de slag', een specifiek traject voor de arbeidstoeleiding van statushouders. 'Aan de slag' is een co-creatie tussen Vluchtelingenwerk, Pasmatch en Agros. Het traject start tijdens de inburgeringsfase en is gericht op re-integratie naar werk. Het aanbod bestaat uit o.a. uit een vaste re-integratiecoach voor de statushouder die hem/haar kent en actief begeleidt gedurende het gehele traject. De re-integratie coach zet naast de voor de statushouder verplichte inburgeringscursus instrumenten in zoals werk-/taalstage, vakgerichte scholing, jobcoach, training werknemersvaardigheden, vrijwilligerswerk en empowermenttraining. *Tabel 2* toont de resultaten van 'Aan de slag' tot nu toe.

Resultaten Aan de Slag 2018-2020	
Totaal aangemeld	406
Teruggemeld aan klantmanager	44
Lopende trajecten	300
Traject beëindigd en uit de uitkering	62
- <i>Beëindigd door betaald werk</i>	46
- <i>Beëindigd door start opleiding</i>	16
Traject beëindigd en gedeeltelijk uit de uitkering via parttime werk	13

Tabel 1. Resultaten 'Aan de slag'.

Werkgeversservicepunt (WSP)

Het WSP wordt ingeschakeld voor statushouders die in traject zijn bij Pasmatch en klaar zijn voor de stap richting betaald werk. Daarnaast is er een samenwerking met Stichting Werkvloer. In dit traject volgen kandidaten drie maanden een werkstage bij een werkgever onder deskundige begeleiding van Werkvloer. Tijdens deze stage leert de kandidaat het vak, werknemersvaardigheden en wordt intensief getraind op functiegericht Nederlands. Dit traject kan gevolgd worden naast de inburgering. Na de stageperiode volgt een baangarantie van minimaal 6 maanden. Dit project is opgezet bij een logistiek bedrijf en begin 2020 ook bij een supermarktketen. In totaal zijn 17 statushouders gestart, waarvan reeds 6 doorgestroomd zijn naar betaald werk.

3. Motie 'Je bent nooit te oud om te leren, toch?' (2019/961331)

In deze motie wordt het college verzocht om klantmanagers die werken met statushouders op te leiden en statushouders boven de 30 jaar proactief te wijzen op mogelijkheden voor financiering

vervolgstudie. Ook wordt het college opgeroepen om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor het starten van een project om een versnelde opleiding te kunnen volgen (bijv. éénjarige opleiding tot klasse assistent).

Opgeleide klantmanagers en samenwerking UAF

Het college handelt deels al enige jaren in de geest van deze motie. Een team klantmanagers is speciaal opgeleid in het begeleiden van statushouders en wijzen deze groep op verschillende scholingsmogelijkheden, zoals het scholingsbudget, leven lang leren krediet of een traject bij UAF. Haarlem heeft al enige jaren een convenant met UAF, een stichting die zich inzet voor hoogopgeleide vluchtelingen. De afgelopen vier jaar zijn 49 statushouders met studeren begonnen en 19 statushouders bereiden zich voor op een studie. Veel studenten volgen studies in richtingen met krapte op de arbeidsmarkt, zoals techniek, gezondheidszorg en onderwijs.

Scholingsmogelijkheden

Klantmanagers uit het team statushouders hebben goed inzicht in de re-integratie- en scholingsmogelijkheden voor deze doelgroep. Statushouders kunnen gebruikmaken van het gemeentelijk scholingsbudget. Op individueel niveau worden scholingsmogelijkheden met de klant besproken. Interesse, talenten, mogelijkheden en onmogelijkheden worden in kaart gebracht en afhankelijk van deze uitkomst wordt een passend scholingsaanbod geboden. Het 'leven lang leren' traject is ook onderdeel van het gesprek.

Onderzoek naar mogelijkheden starten van een project versnelde opleiding voor statushouders

Omdat in Amsterdam sprake is van een andere schaal qua volume in kandidaten dan in Haarlem, sluit het college aan bij het aanbod in Amsterdam. Het college zal de benodigde versnelde opleidingen voor Haarlemse statushouders inkopen bij de gemeente Amsterdam waar dit noodzakelijk is. Begin 2019 is in Haarlem een selectie gemaakt van hoogopgeleide statushouders met onderwijservaring. Doel was deze statushouders klaar te stomen en op te leiden voor een verkort traject naar een baan in het onderwijs. Helaas bleek dat er onder de groep statushouders te weinig kandidaten waren.

4. Motie 'Om mee te kunnen doen, moet je wel gezond zijn' (2019/961325)

In deze motie wordt het college verzocht om de aard en omvang van de psychische-gezondheidsproblematiek onder statushouders inzichtelijk te maken, de toegang tot de zorg voor statushouders zo laagdrempelig mogelijk te maken en partners in de stad te betrekken bij de concrete uitwerking.

Psychische gezondheid statushouders speerpunt beleid

Gezondheid, zowel fysiek als mentaal, bevordert de integratie en participatie. Sinds de start van het Sociaal Programma Statushouders kent het Haarlemse beleid t.a.v. statushouders daarom veel

aandacht voor (psychische) gezondheid. Het college handelt al in de geest van de motie: op basis van de kennis die landelijk voor handen is, wordt samen met partners in de stad gewerkt aan laagdrempelige toegang tot de zorg.

Unieke samenwerking met ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum

In 2019 is Haarlem een 4-jarig project gestart gericht op een goede psychosociale zorgstructuur voor statushouders, uitgevoerd door ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. Het gaat zowel om vroegsignalering en preventie als effectieve interventies. Naast Haarlem neemt de gemeente Dordrecht aan dit project deel. In *bijlage 3* treft u de rapportage 'Psychosociale ondersteuning van statushouders in Haarlem/Zandvoort' van ARQ aan, die een inventarisatie en aanbevelingen biedt rondom de psychische gezondheid van Haarlemse statushouders. Als *bijlage 4* is het 'Gezondheidsprofiel statushouders Haarlem'⁸ bijgevoegd, waarin de GGD een beeld schetst van de aard en omvang van bepaalde gezondheidskwesties onder statushouders.

Aard en omvang van de psychische-gezondheidsproblematiek onder statushouders

Er is geen reden te denken dat de Haarlemse statushouders afwijken van de Syrische statushouders elders in het land, naar wiens psychische gezondheid het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) onderzoek heeft gedaan⁹. Uit dat onderzoek bleek dat landelijk 41 % van de Syrische statushouders als psychisch ongezond kan worden aangemerkt. Naar verwachting publiceert het SCP in 2020 een nieuw onderzoeksrapport over Eritrese statushouders, dat ook voor Haarlem behulpzaam zal zijn. Niettemin heeft ARQ in aanvulling op het landelijke onderzoek onder Syriërs een steekproef gedaan onder 10 Haarlemse statushouders over hun psychische gezondheid. Uit deze niet-representatieve steekproef onder statushouders uit Syrië en Eritrea blijkt dat 60% risico loopt op psychische problemen. Dit blijkt uit de antwoorden dat 6 van de 10 statushouders in Haarlem die geïnterviewd zijn aangeven dat zij zich meestal/voortdurend zenuwachtig voelen. Ook ervaren 6 van de 10 statushouders vaak problemen met slapen, en hebben 6 van de 10 personen vaak ongewenste beelden of dromen over nare dingen die zij hebben meegemaakt. Tot slot gaven 5 van de 10 statushouders aan dat zij intense gevoelens van pijn, verdriet of rouw ervaren. Dit zijn indicatoren dat er mogelijk ernstige psychische problemen zijn.

Trainingen professionals en vrijwilligers

Op individueel niveau kunnen psychische gezondheidsproblemen bij veel verschillende personen en organisaties aan het licht komen. De klantmanagers van de gemeente spelen daarbij een belangrijke rol, maar voelen zich niet altijd toegerust om psychische klachten te herkennen en signaleren. Om die reden worden zij binnenkort getraind door ARQ. Ook aan vrijwilligers die betrokken zijn bij

⁸ Nota bene: de cijfers m.b.t. het aantal statushouders die in dit gezondheidsprofiel worden vermeld wijken door een andere berekeningssystematiek af van de cijfers in de [Voortgangsrapportage Sociaal Programma Statushouders](#) d.d. 14 mei 2019.

⁹ Sociaal Cultureel Planbureau, "Syriërs in Nederland- Een studie over de eerste jaren van hun leven in Nederland", juni 2018 https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Syriërs_in_Nederland

statushouders en huisartsen en hun praktijkondersteuners GGZ worden de komende maanden trainingen signaleren psychische klachten bij statushouders aangeboden. Deze trainingen worden in 2020/2021 gepland.

Initiatieven laagdrempelige toegang tot zorg

Haarlem heeft diverse initiatieven genomen met het oog op laagdrempelige toegang tot zorg voor statushouders. Zo biedt de gemeente de preventieve training psycho-educatie Mind-Spring aan, die de mentale veerkracht van statushouders vergroot. Ook zijn sinds de zomer van 2019 Eritrese en Syrische sleutelpersonen gezondheid actief. Zij helpen statushouders laagdrempelig en in eigen taal op weg bij lichamelijke of psychische gezondheidsproblemen. De sleutelpersonen bieden individuele hulp en geven groepsvoorlichting aan zowel statushouders als professionals. De GGD heeft een ambulante sociaal verpleegkundige statushouders, die ook aanwezig is bij het spreekuur van Vluchtelingenwerk. Ook is er een sociale kaart psychische ondersteuning aan statushouders ontwikkeld voor professionals, met een overzicht van GGZ-aanbieders met cultuurspecifieke expertise en/of zorg in vreemde talen.

Partners in de stad

Een groot aantal partners in de stad is betrokken bij bovenstaande (en andere) initiatieven en is lid van de klankbordgroep van het project psychosociale gezondheid statushouders van ARQ. Vanzelfsprekend worden zij ook de komende jaren betrokken bij dit project; zij zijn nodig om het tot een succes te maken.

Indien daar binnen de Raad behoefte aan is, kan ARQ worden gevraagd een presentatie te verzorgen over psychische gezondheid van statushouders.

Mondelinge toezegging - resultaten Toezicht Sociaal Domein (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Naar aanleiding van technische vragen van D66 in de aanloop naar de commissie Samenleving van 26 september 2019, kan het college u melden dat Toezicht Sociaal Domein inmiddels diverse Haarlemse inspanningen rondom statushouders heeft aangewezen als goed voorbeeld van integraal werken. Het gaat hierbij om het introductieprogramma, het schakeltraject leren en werken in de zorg van het Nova College, de contactkaart voor statushouders en het uitwisselen van gegevens tussen Nova College en gemeente¹⁰.

6. Bijlagen

Bijlage 1 Wettelijk kader Wet inburgering 2021

Bijlage 2 Resultaten Aan de slag 2018-2020 Haarlem

Bijlage 3 Rapportage Psychosociale ondersteuning van statushouders in Haarlem/Zandvoort

¹⁰ De volledige resultaten zijn te vinden op <https://www.toezichtsociaaldomein.nl/onderzoeken-en-instrumenten/uitvoering-integratie-statushouders>

Bijlage 4 Gezondheidsprofiel statushouders Haarlem